

Edremit İlçesinde Zeytincilik ve Desteklemeler

The Olive Growing in Edremit and Supports

Nilgün ERGÜN, Renan TUNALIOĞLU

Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Aydın

Özet

Balıkesir ili Edremit ilçesi, dünyanın en kaliteli zeytin ve zeytinyağının üretildiği ilçelerden biridir. Bu çalışmada, Edremit ilçesindeki zeytin üreticilerinin destekleme politikaları hakkındaki düşüncelerinin ortaya konulması ve zeytin için yapılan destekleme faaliyetlerinin etkinliği ve destekleme araçlarının yeterliliğinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma alanı olarak Edremit ilçesinde bulunan 24 köy içerisinde Çamcı Köyü seçilmiştir. Araştırmada, İlçe Tarım Müdürlüğüne kayıtlı, 2014 yılı Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) listesindeki Çamcı köyüne ait devlet desteklemelerinden yararlanan 60 zeytin üreticisinden oransal örnek hacmi formülüne göre belirlenen 31 çiftçiyle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Çalışmaya katılan üreticilerin %64,5'inin ilköğretim, %19,4'ünün ortaokul, %6,5'inin lise, %3,2'sinin üniversite mezunu ve %6,4'ünün ise öğrenimini tamamlamamış olduğu belirlenmiştir. Zeytin üreticilerinin %35,5'inin 8-20 da, %29'unun 22-38 da ve %35,5' inin ise 40-80 da zeytin arazisine sahip oldukları belirlenmiştir. Bu üreticilerin mevcut zeytin arazi varlıklarının aynı zamanda toplam arazi varlıkları olması köyde temel geçim kaynağının zeytincilik olduğunu göstermektedir. Üreticilerin büyük bir çoğunluğu ise desteklemelerle ilgili sorunlarının olmadığını belirtirken bir kısmı en önemli sorunlarının desteklerin zamanında ödenmemesi, ödemelerinin yetersizliği ve İlçe Tarım Müdürlükleri tarafından periyodik olarak eğitim verilmemesi olduğunu vurgulamaktadırlar.

Anahtar kelimeler: Üretici, Sofralık Zeytin, Yağlık Zeytin, Desteklemeler.

Abstract

Edremit district of Balıkesir is one of the districts of origin that world's best quality olive and olive oil production. In this study was aimed that to reveal of olive producers thoughts about supporting the policies in Edremit district and effectiveness of structures that support activities for olives and to investigate adequacy of support tools. Çamcı village was selected as a research field from 24 villages in Edremit district. In the study, registered in Edremit district Directorate of Agriculture, 60 olive producers who benefited from state support in list of 2014 Farmers Registry System belong to Çamcı village, were interviewed face to face with 31 olive producers that determined according to proportional sample size. More than half of producers % 64,5 of primary school graduates who participated in study, % 19,4 secondary school graduates, %6,5 high school graduates, and was determined that %3.2 of university graduates. % 35.5 of producers, 8-20 dec, % 29 of producers 22-38 dec and %35.5 of producers have 40-80 dec olive land. According to distribution of olive land assets of olive producers also it constitutes the distribution of total land. This case shows that producers' basic livelihood is olive. Producers pointed out that one of the most important problems is failure to pay support on time, lack of support prices, District Directorate of Agriculture don't give as periodic training, seminars, related to supporting of olive, the rest of producers have indicated that there is no trouble on olive support.

Keywords: Producer, Table Olive, Oil Olive, Supports.

1. GİRİŞ

Oleacea familyası, Olea cinsinin bir türü olan zeytinin (*Olea europaea* L.) anavatanı, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni de içine alan Yukarı Mezopotamya ve Güney Ön Asya'dır (Anonim, 2010).

Zeytin ve zeytinyağı üretimi, sağlıklı beslenmede, öz kaynakların değerlendirilmesinde, istihdam yaratmada, diğer sanayi kollarına ve kendi alt gruplarına hammadde temin etme ve yüksek katma değer yaratması nedeniyle tarım sektörü için büyük öneme sahiptir (EZZIB, 2008).

Zeytin ve zeytinyağı üretimi, zeytin bitkisinin iklim kısıtı nedeniyle daha çok Akdeniz ülkelerinde (İspanya, Portekiz, İtalya, Yunanistan, Türkiye, Tunus, Suriye) yapılmaktadır. Toplam 47 ülkede, ortalama 20 milyon ton zeytin üretimi yapılmaktadır (FAO, 2015). Dünya'da zeytin ve zeytinyağı talebine yönelik artış ile birlikte, ülkeler üretimlerini artırma yoluna gitmişlerdir. Bu artışta Avrupa Birliği (AB)'nde ve ülkelerin kendi destekleme politikalarının etkisi büyüktür. Aynı zamanda hem Avrupa Birliği, hem de Türkiye açısından önemli bir ihracat ürünüdür (Özışık ve Öztürk, 2009).

Türkiye'de Ege, Marmara, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde toplam 42 ilimizde zeytin yetiştiriciliği yapılmaktadır ve Türkiye zeytin alanları 826.000 ha'dır. Türkiye'de 2013/2014 verilerine göre 1,7 milyon ton zeytin üretimi yapılmaktadır. Ağırlıklı olarak zeytin üretiminin yapıldığı iller Aydın, İzmir, Muğla, Balıkesir, Manisa ve Çanakkale'dir (TUİK, 2015).

Balıkesir ili Edremit ilçesi, dünyanın en kaliteli zeytin ve zeytinyağının üretildiği bölgelerden biri olmasına rağmen, bugüne dek yapılan araştırmalar genellikle yağlık zeytin üreten tarım işletmelerinin ekonomik ve sosyal analizlerinin incelenmesine yönelik olmuştur (Anaç, 2005).

Bu araştırmada, Balıkesir ili Edremit ilçesinde zeytin üreticilerinin mevcut destekleme politikaları hakkındaki düşüncelerini ortaya koymak ve bu sektörde yapılan destekleme faaliyetlerinin etkinliği ve destekleme araçlarının yeterliliğinin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

2.1. Materyal

Türkiye'de tarımsal işletmelerin büyük bir çoğunluğunda muhasebe kaydı olmadığı gibi Edremit ilçesinde de muhasebe kaydı tutulmamaktadır. Dolayısıyla tarımsal işletmecilikte karar almada kullanılacak verilerin yeterli, güvenilir ve doğru sonuçlara ulaşmak için yardımcı olacak en iyi uygulama, anket yöntemidir. Bu sebeple araştırmada birincil verileri Çamcı köyünde tarım işletmesi olan çiftçilerle yapılan anketlerden elde edilen veriler oluşturmaktadır. Araştırmanın ikincil verileri ise zeytin, zeytinyağı ile ilgili olarak, Edremit Tarım İlçe Müdürlüğü, TUİK ve DPT, Balıkesir Üniversitesi Edremit MYO Zeytincilik Bölümü kayıtlarından ve diğer araştırmacılar tarafından yapılmış araştırma, tez, derleme ve seminerlerden elde edilmiştir.

2.2. Yöntem

Araştırma alanı olarak seçilen Edremit İlçesinde 24 köy bulunmaktadır. Fakat zaman ve maddi olanaklardaki sınırlılıklar nedeniyle bu köylerin tamamında anket yapmak mümkün olmamıştır. Bu nedenle araştırma alanı olarak merkez köy ve ulaşımın kolay olması nedeniyle Edremit ilçesi Çamcı köyü seçilmiştir. Araştırmada görüşülecek çiftçi sayısının belirlenmesinde, oransal örnek hacmi formülü kullanılmıştır.

$$n = \frac{Np(1-p)}{(N-1)\sigma_{px}^2 + p(1-p)}$$

p: oran olup 0,5 olarak alınmıştır.

σ_{px}^2 = oranın varyansı,

n: örnek hacmini,

N: ana kitleyi ifade etmektedir.

Araştırmanın ana kitesini Çamcı köy sınırı içinde zeytincilik yapan ve devlet desteklemelerinden yararlanan 60 üretici oluşturmuştur. Araştırma kapsamına giren örnek sayısı %5 hata ve %90 güven aralığına göre belirlenen 31 üreticiyle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler Micro-

soft Office Excel programına yüklenmiş, verilerin analizinde, tanımlayıcı istatistikler kullanılmış, veriler karşılaştırılarak ve yüzde hesaplamaları yapılarak yorumlanmıştır.

Çalışmada incelenen konular aşağıda belirlenmiştir:

1. Zeytin üreticilerinin sosyo-ekonomik özellikleri,
2. İşletmelerin fiziksel alt yapıları,
3. Üreticilerin zeytincilikte devlet desteklemeleri görüşleri,
4. ‘Zeytinliğin Islahı ve Yabanilerin Aşılattırılması’ hakkındaki değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı hakkındaki üretici düşünceleri incelenmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde konuyla ilgili olarak Edremit ilçesi Çamcı köyündeki devlet desteklemelerinden yararlanan 31 zeytin üreticisiyle yapılan araştırmalar incelenmiştir.

3. 1. Araştırma Bölgesinde Zeytincilikle İlgili Bilgiler

Araştırmaya katılan zeytin üreticilerinin %38,7’si (12 adet) kendi tercihi olmadan zeytincilik faaliyetinde çalışmaktadır. Üreticilerin %61,3’ü (19 adet) kendi tercihiyle zeytincilik tarımıyla uğraşmaktadır (Çizelge 3.1). Araştırmada üreticilerin zeytincilik faaliyetini, geçimlerini sağlamak amacıyla mecbu-

riyetten seçilmiş ya da aileden miras kalması sonucuyla mecburen sürdürdükleri görülmektedir. Uzun yıllar Çamcı köyünde yaşayan zeytin üreticileri zeytincilik faaliyetini genellikle babadan gelen bir meslek olarak görmektedir.

Araştırmaya katılan zeytin üreticilerinden %83,9’u her yıl bilgi ve becerilerinin arttırmaya çalışmakta iken bilgi ve becerilerini arttırmaya çalışmayanlar ise %16,1dir (Çizelge 3. 2). Bir başka ifadeyle üreticilerin neredeyse tamamına yakın bir kısmı (26 adet) bilgi ve becerilerinin arttırmak için gerekli çalışmalarda bulunmaktadır.

Zeytin üretimi yapan katılımcıların her yıl bilgi ve becerilerini arttırmak için çeşitli çalışmalarda bulunanların; %6,5’i radyo dinleyerek, %80,6’sı televizyon seyrederek, %3,2’si internet kullanarak, %22,6’sı çeşitli eğitimlere katılarak, %12,9’u gazete okuyarak, %9,7’si dergi okuyarak bilgi ve becerilerini arttırmak için çalışmalar yapmaktadırlar (Çizelge 3.3). Üreticiler en çok televizyon izleyerek ve eğitimlere katılarak bilgi ve becerilerini arttırdıklarını düşünmektedirler. Üreticilerin internet kullanarak becerilerini arttırmayı önemsemedikleri tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan zeytin üreticilerinin %87,1’i zeytincilik konusunda bilgi edinmek için kaynaklara başvururken %12,9’u bilgi edinmek için hiçbir kaynağa ihtiyaç duymamaktadırlar (Çizelge 3.4). Bilgi kaynaklarına başvuranlar ise Çizelge 3.5’de belirtilen üç kaynaktan yararlanmaktadırlar.

Çizelge 3. 1. Üreticilerin zeytincilik faaliyetlerinin kendi tercihi olma durumu

Yanıt	n (adet)	(%)
Kendi Tercihim Değil	12	38,7
Kendi Tercihim	19	61,3
Toplam	31	100

Çizelge 3. 2. Zeytincilikle ilgili bilgi ve beceri arttırma durumu

Yanıtlar	n (adet)	(%)
Hayır	5	16,1
Evet	26	83,9
Toplam	31	100

Çizelge 3.3. Zeytincilik ile ilgili bilgi kaynakları

Tercihi	Yanıt	n (adet)	(%)
Radyo	Hayır	29	93,5
	Evet	2	6,5
	Toplam	31	100
Televizyon	Hayır	6	19,4
	Evet	25	80,6
	Toplam	31	100
İnternet	Hayır	30	96,8
	Evet	1	3,2
	Toplam	31	100
Eğitime Katılmak	Hayır	24	77,4
	Evet	7	22,6
	Toplam	31	100
Gazete	Hayır	27	87,1
	Evet	4	12,9
	Toplam	31	100
Dergi	Hayır	28	90,3
	Evet	3	9,7
	Toplam	31	100

Çizelge 3.4. Zeytin konusunda bilgi edinilen kaynak durumu

Yanıtlar	n (adet)	(%)
Hayır	4	12,9
Evet	27	87,1
Toplam	31	100

Üreticiler zeytincilik konusunda çeşitli yerlerden bilgi edinebilirken sadece üç kaynak üzerinde yoğunlaşmışlardır. Üreticilerin %54,8'i Ziraat Odaları'ndan, %6,5'i Tarım Kredi Kooperatifi'nden ve %54,8'i de Tarım İl Müdürlüğü'nden zeytin konusunda bilgi edinmektedirler (Çizelge 3.5). Üreticilerin Edremit İlçesinde bulunan ilaç bayilerini ve Edremit Zeytincilik Üretim İstasyonu tercih etmedikleri görülmektedir.

Araştırmaya katılan üreticilere zeytincilik hakkında öncelikli sorunlarının ne olduğu sorulduğunda yarısından fazla bir kısmı (%64,5) sorunun olmadığını dile getirmiştir. Üreticilerin %12,9'u destek fiyatlarının azlığı, %16,2'si desteklerin zamanında

ödenmemesinden şikayetçi iken %6,4'ü ise teşvik olmamasından ve Tarım Müdürlükleri'nin periyodik olarak seminer vermemelerinden şikâyetçilerdir (Çizelge 3.6).

Araştırmaya katılan üreticilerin hepsi zeytin sineği için havadan ilaçlamadan yararlanmaktadır (Çizelge 3.7). Çünkü Edremit ilçesinin de yer aldığı Körfez bölgesinde on altı yıldır havadan ilaçlama yapılmaktadır (sadece 2009, 2010, 2013 yıllarında ilaçlama yapılmamıştır). Diğer tüm yıllarda yapılan havadan ilaçlamadan tüm üreticiler yararlanmış. Üreticiler yapılan ilaçlamanın zeytin sineği zararlılarına karşı başarılı olduğunu ve bu durumdan memnun kaldıklarını ifade etmektedirler.

Çizelge 3.5. Zeytin konusunda bilgi edinilen kaynak tercihleri

Bilgi Kaynak Seçimi		n (adet)	(%)
Ziraat Odaları	Hayır	14	45,2
	Evet	17	54,8
	Toplam	31	100
Tarım Kredi Kooperatifi	Hayır	29	93,5
	Evet	2	6,5
	Toplam	31	100
Tarım İl Müdürlüğü	Hayır	14	45,2
	Evet	17	54,8
	Toplam	31	100

Çizelge 3.6. Üreticilerin zeytincilik konusunda öncelikli sorunlarının durumu

Sorunlar	n (adet)	(%)
Sorun Yok	20	64,5
Desteklerin Zamanında Ödenmemesi	5	16,2
Destek Fiyatlarının Azlığı	4	12,9
Tarım İl Müdürlüklerinin Periyodik Olarak Seminer Vermemeleri	2	6,4
Toplam	31	100

Çizelge 3.7. Zeytin sineği için havadan ilaçlamadan yararlanma durumu

Yanıt	n (adet)	(%)
Evet	31	100
Toplam	31	100

3.2. Araştırma Bölgesindeki Zeytin Üreticileri Hakkında Bilgiler

Araştırmaya katılan 31 zeytin üreticisinin %9,6'sı 30-50 yaş arasında, %61,5'i 51-60 yaş arasında, %28,9'u 61 yaşın üzerindedir (Çizelge 3.8).

Araştırmaya katılanların %64,5'i erkek, %35,5'i kadındır (Çizelge 3.9).

Zeytin üreticilerinin yarısından fazlası (%64,5) ilkökul mezunu, %19,4'ü ortaokul mezunu, %6,5 lise mezunu ve %3,2'si üniversite mezunudur. Üreticilerin % 6,5 'i eğitimini tamamlayamamıştır

(Çizelge 3.10). Bu oranlar dikkate alındığında işletmelerde okuma yazma oranının, 1990 nüfus sayımına göre Türkiye ortalaması olan % 80,50'nin üstünde olduğu görülmektedir (Anonim, 2001).

Üreticilerin önemli bir bölümünün tarımsal deneyimi 10-45 yıl arasında olan 24 (%77,5)kişi iken deneyimi 45 yıl üstünde olan üretici sayıları 7 (22,5) kişidir (Çizelge 3.11). Çizelge 3.11' deki dağılım aynı zamanda üreticilerin zeytin tarımındaki faaliyet sürelerinin de dağılımını da göstermektedir. Bu üreticiler tarımsal faaliyet olarak zeytin dışında başka bir ürün yetiştirmemektedir.

Çizelge 3.8. Zeytin üreticilerinin yaş gruplarına göre dağılımları

Yaş Grupları	n (adet)	(%)
30-50	3	9,6
51-60	19	61,5
61 – Üzeri	9	28,9
Toplam	31	100

Çizelge 3.9. Zeytin üreticilerin cinsiyetlere göre dağılımı

Cinsiyet	n (adet)	(%)
Erkek	20	64,5
Kadın	11	35,5
Toplam	31	100

Çizelge 3.10. Üreticileri eğitim durumlarına göre dağılımı

Eğitim Düzeyi	n (adet)	(%)
Okumamış	2	6,05
İlkokul	20	64,5
Ortaokul	6	19,4
Lise	2	6,5
Üniversite	1	3,2
Toplam	31	100

Çizelge 3.11. Üreticilerin tarımsal faaliyetteki tecrübe süreleri

Tarımsal Faaliyetteki Tecrübesi (Yıl)	n (adet)	(%)
10-30	24	77,5
45		
45- Üzeri	7	22,5
Toplam	31	100

3.3. Araştırma Alanındaki Zeytincilik İşletmeleri ile İlgili Genel Bilgiler

Araştırmaya katılan zeytin üreticilerin %35,5'i, 8-20 da, %29'u, 22-38 da ve %35,5'i ise 40-80 dekar zeytin arazi varlığına sahiptirler (Çizelge 3.12). Üreticilerden sadece birinin arazi varlığı 80 dekadır. Bu bağlamda zeytin üreticilerin zeytin arazi varlıklarına göre dağılımı aynı zamanda toplam arazi varlıklarının dağılımını da oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan zeytin üreticilerinin %22,6'sı (7 adet) kooperatife üye değildir. Üreticilerin neredeyse tamamına yakın bir kısmı %77,4'ü (24 adet) kooperatife üyedir (Çizelge 3.13).

Zeytin üreticilerinden 13 (%41,9) adedi bir adet parselde sahip olup, 11 kişi (%35,5) iki adet parselde sahiptir. Üç ve dört adet parsel sayısına sahip olanlar 3 kişi (%9,7) iken 5 adet parselde sahip olanlar ise %3,2'dir (Çizelge 3.14).

Araştırmaya katılan zeytin üreticilerinin %19,3'u 100'den daha az zeytin ağacına sahiptir. En fazla 150-225 adet ağaca sahip olan grup ise %32,2'dir (Çizelge 3.15).

Araştırmaya katılan zeytin üreticilerinin %28,9'u ağaç başına 3-12 kg verim elde etmekte iken %38,7'i 15-25 kg verim elde etmektedirler (Çizelge 3.16).

Zeytin üreticilerin %3,2'si ürettikleri zeytini sadece sofralık zeytine işlemekte, %48,4'ü ise yağlığa işlemektedirler. Geri kalan %48,4'ü ise hem sofralık hem yağlık zeytin üretmektedirler. Araştırmaya katılan üreticiler genellikle ya yağlık ya da iki şekilde kullanmayı tercih etmektedir. (Çizelge 3.17).

Araştırmaya katılan zeytin üreticilerinin hasat şekilleri incelendiğinde; %58'inin elle hasat yaparak eski usul hasat yöntemini geri kalan %42'sinin ise alet veya makine kullanarak hasat yaptıkları anlaşılmıştır (Çizelge 3.18).

Çizelge 3.12. Üreticilerin zeytin arazi varlığına göre dağılımı

Arazi Varlığı (da)	n (adet)	(%)
8-20	11	35,5
22-38	9	29,0
40-80	11	35,5
Toplam	31	100

Çizelge 3.13. Üreticilerin kooperatiflere üyelik durumu

	n (adet)	(%)
Evet	24	77,4
Hayır	7	22,6
Toplam	31	100

Çizelge 3.14. Zeytinlik yapılan bahçenin toplam parsel sayılarının dağılımı

Toplam Parsel Sayısı (adet)	n (adet)	(%)
1	13	41,9
2	11	35,5
3	3	9,7
4	3	9,7
5	1	3,2
Toplam	31	100

Çizelge 3.15. Zeytin üreticilerinin zeytin ağaç sayılarının varlığı (adet)

Ağaç Sayısı (adet)	n (adet)	(%)
100'den az	6	19,3
150-225	10	32,2
250-450	8	25,8
500-800	7	22,6
Toplam	31	100

Çizelge 3.16. Zeytin ağacı başına ortalama verim (kg/ağaç) dağılımı

Ağaç Başına Ortalama Verim (kg/ağaç)	n (adet)	(%)
3-12	9	28,9
15-25	12	38,7
30-50	10	32,3
Toplam	31	100

Çizelge 3.17. Zeytin üreticilerinin zeytin işlemeye göre ürün dağılımı

	n (adet)	(%)
Yağlık	15	48,4
Sofralık	1	3,2
Yağlık ve Sofralık	15	48,4
Toplam	31	100

Çizelge 3.18. Üreticilerin zeytin hasat şekilleri

Hasat Şekli	n (adet)	(%)
Elle Hasat	18	58,0
Alet -Makine	13	42,0
Toplam	31	100

3.4. Katılımcıların Zeytincilik Politikaları ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan üreticilerin %93,5'i zeytincilik için verilen desteklemelerden yararlanmakta iken %6,5'i (2 adet) yararlanmamaktadır (Çizelge 3.19). Desteklerden yararlanmayan üreticiler devletin desteğini az buldukları için çeşitli kooperatiflere üye olduklarını ifade etmektedirler. Destekleme alan diğer üreticilerin bazı şikâyetleri olmasına rağmen faydalanmaya devam etmektedirler.

Araştırma kapsamındaki üreticiler devlet tarafından verilen desteklemelerin sadece dört kaleminden yararlanmaktadır. Üreticilerin %80,6'sı, mazot desteği, kimyevi gübre desteği ve toprak analizi desteğinden yararlanmaktadır. Fark ödemesi desteğinden yararlananlar ise %77,4'dür (Çizelge 3.20).

Üreticiler sertifikalı fidan ve tohum, organik tarım vb. desteğinden yararlanmamaktadır. Edremit ilçesinde fidan desteğinden yararlanmalarının nede-

ninin ilçedeki zeytin ağaçlarının çok yıllık ve dayanıklı ağaçlar olmasından kaynaklandığını belirtmektedirler.

Üreticilerin %80,6'sı desteklemelerin zamanında verilmemesinin sorun olduğunu belirtmektedirler (Çizelge 3.21).

Üreticilerin %54,8'i destekleme miktarlarını yeterli bulmamaktadırlar (Çizelge 3.22).

Araştırmaya katılan üreticilerin %51,6'sının TBMM'de görüşülen 'zeytinciliğin ıslahı ve yabancıların aşılattırılması' hakkında kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı hakkındaki bilgileri bulunmamaktadır (Çizelge 3.23).

Üreticiler zeytincilik politikalarında özellikle vurgulamak istedikleri 'açık arazilere değer verilmeli ve zeytin fidan dikimi yapılmalı' ve 'zeytine yeterli destek verilmemektedir' konularına dikkat çekmek istemektedirler.

Çizelge 3.19. Zeytincilik için verilen desteklemelerden faydalanma durumu

Yanıt	n (adet)	(%)
Evet	29	93,5
Hayır	2	56,5
Toplam	31	100

Çizelge 3.20. Üreticilerin faydalandıkları destekleme kalemleri

Destek Tipi	Yanıt	n (adet)	(%)
Mazot Desteği	Hayır	6	19,4
	Evet	25	80,6
	Toplam	31	100
Kimyevi Gübre	Hayır	6	19,4
	Evet	25	80,6
	Toplam	31	100
Toprak Analizi	Hayır	6	19,4
	Evet	25	80,6
	Toplam	31	100
Prim	Hayır	7	22,6
	Evet	24	77,4
	Toplam	31	100

Çizelge 3.21. Verilen desteklemelerin zamanında alınması durumu

Yanıt	n (adet)	(%)
Hayır	25	80,6
Evet	4	12,9
Yararlanmıyor	2	6,5
Toplam	31	100

Çizelge 3.22. Desteklerin yeterliliği durumu

Yanıt	n (adet)	(%)
Hayır	17	54,8
Evet	12	38,7
Yararlanmıyor	2	6,5
Toplam	31	100

Çizelge 3.23. Zeytinciliğin ıslahı ve yabancıların aşılatılması kanunu hakkında

Yorum	n (adet)	(%)
Habersiz	18	51,6
Zeytin üreticilerin zararı söz konusu	9	29,0
Zeytin alanlarını hiçe sayılacak	4	19,4
Toplam	31	100

4. SONUÇ

Bu araştırmada, Balıkesir ili Edremit ilçesinde, zeytin yetiştiriciliği yapan Çamcı köyündeki üreticilerinin sosyal durumları ve devletin verdiği desteklerin yeterliliği konusundaki görüşleri ele alınmıştır.

İncelenen zeytin üreticileri oranları dikkate alındığında, üreticilerin %64,5'nin erkek, %35,5'inin kadın olduğu ve araştırma kapsamındaki zeytin üreticileri kadın ve erkek nüfusunun birbirine yakın olduğunu görülmektedir.

Araştırmaya katılan zeytin üreticilerin yaş ortalamaları dikkate alındığında, %61,5'i 51-60 yaş arası, %28,9'u 61 yaş üzeri, %9,6'sı 30-50 yaş arası olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine işletmelerde okur-yazar oranı ortalama %94,5 olup bunun %64,5'ini lise mezunları oluşturmaktadır. Ayrıca, incelenen işletmelerde ilköğretim mezunu oranı %62,01 ile ilk sırayı almakta iken orta, lise ve yükseköğretim oranları sırasıyla %19,4, %6,5 ve %3,2'dir.

Üreticilerin tarımsal faaliyetle uğraşanlarının oranları incelendiğinde 10-30 yıl (%38,7) ve 31-45 yıl (%38,7) olmaktadır. Tarımsal faaliyetteki deneyim süresi açısından 46 yıl ve üzeri olanlar ise %22,5'dir. Araştırmaya katılan zeytin üreticilerin %58'i hasadı elle yaparak, %42'si alet makine kullanarak yapmaktadırlar. Araştırmaya katılan üreticilerin %93,5'i zeytincilik için verilen desteklemelerden

yararlanmakta, %6,5'i ise desteklemelerden yararlanmamaktadır. Devletin desteğini az bulan ve çeşitli kooperatiflere üye olanlar destekleri almamayı tercih etmektedirler. Desteklemeden faydalanan diğer üreticiler desteklemelerden çok memnun olmasalar da faydalanmaya devam etmektedirler.

Araştırma kapsamındaki üreticiler desteklemelerin sadece dört kaleminden yararlanmaktadır. Bunlar sırasıyla, mazot desteği, kimyevi gübre desteği ve toprak analizi desteği ve fark ödemesi desteğidir. Üreticiler sertifikalı fidan ve tohum ve organik tarım vb. gibi desteklemelerden ise yararlanmamaktadır.

Üreticiler, zeytin üretimini etkileyen hastalık ve zararlılar ve özellikle zeytin sineğine karşı etkin mücadele yapılmasını ve uçakla mücadele haricinde etkin ve ekonomik bir mücadele şekli olmadığı için bu desteğin devam etmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Zeytin üreticilerinin zeytin arazi varlıklarına göre dağılımı aynı zamanda toplam arazi varlıklarının dağılımını da oluşturmaktadır. Bu durum üreticilerin temel geçim kaynağının zeytincilik olduğunu göstermektedir. Üreticiler, zeytincilikte desteklemelerle ilgili yaşanan en önemli sorunlarının desteklerin zamanında ödenmemesi (%16,2), destekleme fiyatlarının yetersizliği (%12,9) ve İlçe Tarım Müdürlükleri'nden periyodik olarak eğitim almamalarıdır (%6,4).

Kaynaklar

- Anaç, H. 2005. Balıkesir İli Edremit İlçesi Yağlık Zeytin Üreten İşletmelerin Ekonomik Analizi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), Ankara.
- Anonim, 2010. “2010 Yılı Zeytin ve Zeytinyağı Raporu”. s. 4, 12, 20. Ankara,
- Anonim, 2015. Edremit Tarım İlçe Müdürlüğü Brifing Raporu. Edremit.
- Özışık, S., ve Öztürk, F., 2009. Dünya’da ve Türkiye’de Zeytin ve Zeytinyağı Sektöründe Durum Deđerlendirmesi; Türkiye’de Sektörün Güçlü ve Zayıf Yönleri İle Gelişme Fırsatları ve Gelişmeyi Sınırlayabilecek Faktörler. Tarım 2015 Zeytin ve Zeytinyağı Sempozyumu, Yaşar Üniversitesi Yayınları, İzmir.
- Öztürk, F, Yalçın, M., Dıraman, H. 2009. Türkiye Zeytinyağı Ekonomisine Genel Bir Bakış. Gıda Teknolojileri Elektronik Dergisi 2009, 12 (2) 35-51.
- Anonim, 2008. Ege Zeytin ve Zeytinyağı İhracatçıları Birliği.
- FAO, ww.fao.org. (ET: Nisan 2015)

İLETİŞİM

Nilgün ERGÜN
Adnan Menderes Üniversitesi,
Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı,
AYDIN